کۆمەڵگەی پاتریارکی … بەختیار محەمەد

((فەرقی نییە نێر و مێ
هەرچی دانیشتووە لە دێ
گشت خەریکی کارن…)).

ئەمە دێڕێکی گەورەی کولتووری ئێمەیە، کە لە منداڵییەوە دەیخوێنین و دەیبیستین. ئەمە دێڕێکی شاعیرانەی ناسیۆنالیستانەیە، کە دەیەوێ بڵێ لە کۆمەڵگەی ئێمەدا ئافرەت و پیاو وەك یەکن. ئەم گوتارە لە ڕوانگەی تیۆری کارەوە باسی هاوتایی ئافرەت دەکا لەگەڵ پیاو. واتە مادەم ئافرەتیش وەك پیاو کار دەکا، ئەوە هاوشان و هاوتای ئەوە؛ بەڵام لێرە چەمکی کار بەمانا گشتییە ئەبستراکتەی وەرگیراوە، نەك بەمانا تایبەتی و واقیعییەکەی. واتە باسی وردەکاری و چۆنایەتی و چەندایەتی واتا و بەهای کار نەکراوە لە نێوان هەردوو ڕەگەزەکەدا، بەڵکو بەشێوەیەکی شاعیرانە (لە ڕوانگەی بەها کارەوە) باسی یەکسانیی هەردوو ڕەگەزەکە دەکا.

***

کۆمەڵگەی پاتریاکی ئێمە لە زۆر شتدا ڕەنگ دەداتەوە: لە نانخواردنمان: ئافرەت چێشت لێ دەنێ و قاپ و قاچاخەکان دەشوا و زۆربەی جاریش لەدوای پیاو نانەکەی دەخوا (هەرئەویش هەموو شتێك ئامادە دەکا و خواردنەکە تێ دەکا). لە دانیشتندا هەردەم پیاو لەسەرەوەیە و ئافرەت لە خوارەوەیە؛ ئەمە لە ژووری دانیشتن و لەسەر سفرەی نانخواردندا بەدی دەکرێ. لە ڕۆیشتندا زۆربەی جار پیاو لە پێشەوەیە و ژنەکەی لە دواوەیەتی. پیاو دەتوانێ چوار ژن بهێنێ، بەڵام ژن نەك هەر ناتوانێ – لە یەك کاتدا – لە مێردێك زیاتر بکا، بەڵکو ئەگەر بێوەژنیش بوو، ئەوە مێرد نەکاتەوە باشترە. پیاو هەرچەندە خیانەت لە ژنەکەی بکا پاڵەوانە، بەڵام خیانەتی ژن تاوان و قەحپەییە و کوشتنی لەسەرە. ئافرەت هەرچەند شەرمن بێ، شتێکی ناوازەیە؛ بەڵام پیاوی شەرمن ((شانەیەك دێنێ)). ئافرەت حەزی لە جوانییە، تا پەسەندکراو بێ، بەڵام پیاو حەزی لە پارەیە، تا ژن بکڕێ. ئافرەت ئەگەر زۆر پێ نەکەنێ، بە ئەخلاقترە؛ بەڵام پیاو هەرچەندی پێ بکەنێ ئەخلاقی ناشێوێ. پیاو گۆرانیبێژ بێ هەموو خۆشیان دەوێ، بەڵام ئافرەتی گۆرانیبێژ کەمن ئەوانەی خۆشیان دەوێ (هی وەك ئوم کەلسوم شتی دەگمەن و ڕیزپەڕن): هێشتا گۆرانی

گوتن بۆ ئافرەت نەنگییە؛ بەڵام بۆ پیاو هونەر و بەهرەیە. ئافرەت ئەگەر کارەکتەری دەرەوەی ماڵیش بوو (کرێکار و فەرمانبەر)، بەڵام دەبێ لە ماڵیشەوە کارەکتەری سەرەکی بێ (واتە کابانیش بێ). ئافرەت دەبێ جلشۆریش بێ، بەڵام چەند پیاو هەیە لەم کۆمەڵگەیەدا، کە تەنانەت ئەگەر بۆ جارێکیش بێ بیری لە جلشووشتن کردبێتەوە، یان بە کردەوە چەند پارچەیەکی شووشتبێ (یانیش هەرهیچ نەبێ جار جار جلەکانی خۆی بشوا)؟ دوکاندارەکان لە بازاڕ هەموو پیاون، ژن تەنها کڕیارە. ئەو لە میراتدا بەشی کەمترە. بە ژن گوتراوە: ((ژن ژنە و پیاویش پیاوە)). واتە تۆ لە پیاو کەمتری.

پێم وایە پیاو ئافرەتی تەنها بۆ خزمەت و منداڵ و سێکس دەوێ، بەڵام ئافرەت سەرباری ئەم سێ شتە، پیاوی بۆ دان پێدانانە مرۆییەکانیش دەوێ. واتە ئەو دەیەوێ پیاو وەك خۆی تەماشای بکا، نەك وەك بوونەوەرێکی ((ناقص عەقڵ)). ئەو دەیەوێ خاوەنی خۆی بێ، هەروەك چۆن پیاو خاوەنی خۆیەتی.

بەختیار محەمەد